

ЗВ'ЯЗОК МИСТЕЦТВА КАМ'ЯНОГО ВІКУ З СУЧАСНИМ МИСТЕЦТВОМ

Тихомир В.В., студ. гр. ОМ-411

*Науковий керівник – Герасімова Д.Л., доцент (кафедра
Образотворчого мистецтва, Одеська державна академія
будівництва та архітектури)*

Анотація: В цій статті розглядається зв'язок між сучасним мистецтвом та мистецтвом палеоліту, корені деяких сучасних напрямів та відображення в них стародавньої культури, з якого саме моменту митці ХХ-ХХІ століття почали звертатися до техніки і образів, притаманних примітивним культурам, глибинні причини різниці та спільності сучасної та палеолітичної культури, а також культури корінних народів Африки.

У картинах багатьох модерних і постмодерних митців ми можемо бачити елементи давніх культур, чи ознаки примітивних африканських племен (рис. 1, 2). Як сучасне мистецтво пов'язане зі стародавнім мистецтвом кам'яного віку?

Рис. 1.

Віллем де Куннінг Жінка 3.

Рис. 2.

Венера з Віллендорфа.

Потрібно почати розмову з цікавого факту, а саме зі змін мистецтва з палеоліту до мезоліту і неоліту. Спостерігаючи за розвитком мистецтва з перших відбитків рук на стінах печер до досить реалістичних зображень звірів (рис. 3).

Можемо побачити, що людство досягло майже максимуму реалістичного зображення звіра відносно технологічних можливостей тієї епохи. Але, коли ми бачимо малюнки мезоліту чи неоліту – вони

докорінно відрізняються від раніше наведеного прикладу (рис. 4).

Рис. 3. Малюнки з печери Альтаміра. Рис. 4. Полювання на оленів.

Здійснився перехід від палеолітичного натуралізму до неолітичної абстракції. В мистецтві зображується не реальність, а знаки і символи. Тобто не зображення людини, а символ людини, абстрактний образ. Таким же чином, як і перша письменність була образотворчою, тобто зображала спрощений варіант реальності. Умовне зображення несло в собі більше сенсу ніж детально намальований буйвол, наприклад. В цьому і проявляється різниця, це спрощення, яке намагається розмовляти з нами більш складною мовою.

Таким же чином ми можемо прослідкувати розвиток класичного мистецтва: Відродження, Бароко, Класицизм – і ось, здається людство досягло максимуму складності і реалістичності зображення, з'являється фото. І саме в цей момент починається поступовий перехід від класичного мистецтва до модерного. Коли мистецтво занадто сильно йде в реалізм та естетику заради естетики – меншу сакральність має символічна мова. Так, вона також існує, але це більш натхненне сприйняття, ніж дикі образи, які торкаються наших природних почуттів. Саме в цей час Гоген, фовісти, багато митців починають звертатися до примітивних культур, в яких найбільш базові почуття для людини більш яскраво виражені. Так само можемо сказати і про Пікассо з його натхненням (рис. 5, 6).

20 століття. Починається розвиток джазової музики, яка засновується на африканських ритмах. Футуристи, які у своїй поезії намагаються створювати нові слова і нову «мову», хочуть «скинути Пушкіна і Лермонтова з п'єдесталу». Чи, наприклад, супрематисти, які прямим текстом кажуть, що вони винаходять «нову мову мистецтва». Так, звісно ця лінія проходить не через всі стилі і напрями, але тенденція відчувається. Якщо казати про класичну музику – вона дивує своєю складністю як виконання, так і структури. Поезія, в своїй

Рис. 5. Африканська маска.

Рис. 6. Пабло Пікассо
«Авіньйонські панянки»

суті, це мовний максимум, та планка мови, в якій він досягає максимуму глибини і краси. Але якщо ми подивимося на сучасний «Mumble gar», то побачимо, що артисти цього напрямку йдуть зворотнім шляхом, музика нарочито примітивна, а тексти і того більш, вони вже не нагадують слова, є епізоди, коли це просто звуки, наче шаманський бубніж наших предків, чи просто звуки до того, як з'явилася мова. А якщо слова все ж таки членороздільні – то вони торкаються найбільш примітивних тем: секс, матеріальні цінності і т.д. На погляд авторів, це – пряме звернення до примітивних культур. Чи, наприклад, згадуємо Йозефа Бойса, «сучасного шамана», як його називали. В своїх перформансах та інсталяціях звертався до тваринного світу та первинних матеріалів, які нас супроводжують майже всю історію (жир, вовна і т.д.). Малюнки відомого афро-американського митця Жана-Мішеля Баскії, його твори більш схожі на печерні малюнки, ніж на класичний живопис (рис. 7).

Художник Вілем де Куннінг і його серія картин: «Жінка 1», «Жінка 2» і т.д. (рис. 1). Ці зображення дуже нагадують палеолітичних Венер (рис. 2). Зв'язок відчувається по перебільшеній формі, грубості зображення, та в цілому, по відчуттям від картин. Чи, наприклад, Одеський митець Олександр Коваль використовує в своїх роботах створені природою камені для створення скульптур (рис. 8, 9).

Він шукає натхнення в первозданній природі, саме в її формах, це характерна риса, яка відрізняє таке мистецтво від іншого, це, в першу чергу, орієнтація на природні форми, в той час як класичне мистецтво орієнтується на вже створені людьми образи, наприклад, як епоха Відродження орієнтувалася на античність. Також в цих скульптурах бачимо зв'язок із стародавніми скульптурами створеними на території України, наприклад, «Скіфські баби».

Рис. 7. Жан-Мішель Баскія «Автопортрет».

Рис. 8. Олександр Коваль «Без назви».

Рис. 9. Олександр Коваль «Без назви».

Висновок. В цілому, ми можемо побачити, що багато сучасних митців звертаються до первинної людської культури, причому відчувається цілеспрямоване спрощення форм і сюжетів, більше абстрактних образів, більш резонуючі в нашому тваринному сприйнятті теми, спроби створити «нову мову мистецтва». У якомусь сенсі сучасне мистецтво дійсно нова форма мови. Іноді суть у відчуттях, як в шаманських танцях наших предків, а іноді цю мову потрібно вивчати, щоб розуміти. Можливо таким же чином, як перехід від палеолітичного натуралізму до неолітичної абстракції сприяв розвитку культури та мови, можливо і цей, більш сучасний перехід буде мати значення в майбутньому.

Література:

1. Голомшток И.Н., Синяевский А.Д. Пикассо. М.: Знание, 1960. 65 с.
2. Смирнов С.В., Кухарчук Ю.В. Палеоліт. Енциклопедія історії України. К.: Наукова думка, 2011. Т. 8. 520 с.